

ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΡΙΕΤΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (2017-2022)

Πρόεδρος: ΜΑΡΙΑ ΜΗΤΡΟΣΥΛΗ, Νομικός

Τακτικά μέλη:

ΔΙΚΑΙΑΚΟΣ Μ. ,Ψυχίατρος

ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ ΑΛΙΚΗ, Παιδοψυχίατρος

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, Κοινωνικός Λειτουργός

ΠΑΡΗ ΕΙΡΗΝΗ, Νοσηλεύτρια

ΦΙΤΣΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, Ψυχολόγος

ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Νομικός

Δ' ΕΛΙΑ ΡΑΟΛΟ, Εκπρόσωπος ληπτών, σωματείο «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ»

ΝΟΜΙΔΟΥ ΝΙΚΗ-ΕΛΕΝΗ, Εκπρόσωπος οικογενειών, Π.Ο.Σ.Ο.Ψ.Υ.

Η κα Νομίδου αναπληρώνεται από την κα Μπίκου, Εκπρόσωπο οικογενειών,
Π.Ο.Σ.Ο.Ψ.Υ..

Γραμματεία: ΧΡΥΣΑ ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΟΥ, Υπάλληλος Υπουργείου Υγείας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έχοντας διανύσει σχεδόν την τριετία¹, η *Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές* του Υπουργείου Υγείας επιχείρησε να θεραπεύσει τις προσβολές των δικαιωμάτων των ληπτών υπηρεσιών υγείας και να θωρακίσει τα δικαιώματα του ανθρώπου αυτής της ιδιαίτερα ευάλωτης ομάδας του πληθυσμού. Παράλληλα ανέδειξε και διατύπωσε ορισμένες πρώτες σκέψεις και προτάσεις με σκοπό να συνδράμει το έργο του Υπουργείου Υγείας και της Διοίκησης των υπηρεσιών του Συστήματος Ψυχικής Υγείας μέσω των προβλημάτων που παρατηρήθηκαν κατά το χειρισμό των αναφορών. Η παρούσα απολογιστική έκθεση απευθύνεται στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Υγείας και στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, που είναι θεσμικά υπεύθυνοι για τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών, αλλά και στους λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας και στις οικογένειές τους, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη λογοδοσία και διαφάνεια της λειτουργίας της δημοκρατίας και των οργάνων της.

Τα δικαιώματα του ανθρώπου συγκροτούν το βασικό πυρήνα του μεταπολεμικού πολιτικού, ηθικού και πολιτισμικού οικοδομήματος. Οι γνωστές σε όλους μας Διακηρύξεις, Συμβάσεις, Χάρτες, Συστάσεις και άλλοι κανόνες των Διεθνών Οργανισμών (ΟΗΕ, Συμβουλίου της Ευρώπης, Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας) και της ΕΕ αναγνωρίζονται σε οικουμενικό επίπεδο και αναλαμβάνονται δράσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σε αυτό το θεσμικό περιβάλλον αναδύονται και αναπτύσσονται γενικότερα τα δικαιώματα των ληπτών και ειδικότερα των ψυχικά ασθενών. Ωστόσο η εφαρμογή των δικαιωμάτων τους στην καθημερινή ζωή είναι ελλειμματική, καθώς αναπαράγονται διακρίσεις και ανισότητες δεδομένης της ευαλωτότητας αυτής της ομάδας του πληθυσμού. Επίσης οι σχέσεις των ψυχικά ασθενών με τη δημόσια διοίκηση και τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, δημόσιες και ιδιωτικές, συμπεριλαμβανομένων σε ορισμένες περιπτώσεις των σχέσεων με το στενό

¹ Αναβλήθηκε η τακτική λειτουργία της Ειδικής Επιτροπής, όπως όλων των συλλογικών οργάνων που συνεδριάζουν στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας με την Απόφαση της 17/3/2020 του Υπουργού Υγείας, κ. Β. Κικίλια.

περιβάλλον τους σε περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης, πολλές φορές προσκρούουν σε «γραφειοκρατικά» εμπόδια, παραβιάσεις και περιορισμούς που δεν είναι νόμιμοι και δεοντολογικά ορθοί. Βέβαια ο βαθμός και το είδος παραβίασης διαφέρει από χώρα σε χώρα σε σχέση με την ανάπτυξη του συστήματος παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας, τη λειτουργία των θεσμών και των προβλεπόμενων δικαιοδοτικών εγγυήσεων.

Στην Ελλάδα, από τη δεκαετία του 90', με όχημα την ψυχιατρική μεταρρύθμιση προωθείται η κατοχύρωση και η εγκαθίδρυση μηχανισμών ελέγχου για τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών. Συγκεκριμένα δίνεται στην Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με ψυχικές διαταραχές (Ειδική Επιτροπή) του Υπουργείου Υγείας, καθώς και σε άλλους σημαντικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς (όπως η Ανεξάρτητη Αρχή Συνήγορος του Πολίτη), η θεσμική δυνατότητα παρεμβάσεων σε προσβολές δικαιωμάτων.

Νομικό πλαίσιο και Αρμοδιότητες

Η Ειδική Επιτροπή είναι μια ανεξάρτητη επιτροπή του Υπουργείου Υγείας με πενταετή θητεία. Αποτελείται από εννέα μέλη και ισάριθμα αναπληρωματικά. Εκτός των ειδικών, σε αυτήν συμμετέχουν εκπρόσωποι των ληπτών και οικογενειών ψυχικής υγείας, πραγματώνοντας την αρχή «της δημοκρατίας της υγείας». Η θέση μας είναι τιμητική και άμισθη.

Η Ειδική Επιτροπή θεσπίστηκε με το άρθρο 2 του Ν.2716/17-5-1999 (ΦΕΚ 96/Τεύχος Α'), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 12 παρ. ΣΤ του Ν. 2955/2001 και το άρθρο 11 του Ν. 4272/2014 (ΦΕΚ 145/Τεύχος Α'). Εποπτεύει και ελέγχει την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, όπως το δικαίωμα για αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης στις Μονάδες Ψυχικής Υγείας, το δικαίωμα για εξειδικευμένη ατομική θεραπεία, το δικαίωμα να αμφισβητεί ο ασθενής στο δικαστήριο την ακούσια νοσηλεία, να συνομιλεί κατ' ιδίαν με δικηγόρο, να έχει πρόσβαση στα δεδομένα των αρχείων που τον αφορούν, το

δικαίωμα να προστατεύει την περιουσία του, το δικαίωμα της κοινωνικής του επανένταξης.

Πιο συγκεκριμένα ασκεί τις αρμοδιότητές της σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:

- Δέχεται παράπονα, αναφορές ή καταγγελίες από κάθε πολίτη, οργάνωση, φορέα ή οποιαδήποτε Επιτροπή ή Αρχή.
- Επισκέπτεται σε τακτά χρονικά διαστήματα τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας
- Πραγματοποιεί, αυτεπαγγέλτως ή μετά από καταγγελία, έκτακτες επισκέψεις σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας
- Ενημερώνει τους πολίτες για τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών με κάθε πρόσφορο μέσο, όπως έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων, καταχωρίσεις στον Τύπο ή τηλεοπτικά μηνύματα
- Δέχεται και διερευνά περαιτέρω τις ετήσιες υποχρεωτικές εκθέσεις των υπευθύνων των υπηρεσιών ψυχικής υγείας ή των νόμιμων αναπληρωτών τους
- Υποβάλλει ετήσιες εκθέσεις για το έργο της στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ληπτών Υπηρεσιών Υγείας
- Υποβάλλει έκθεση κάθε φορά που διαπιστώνει παραβίαση των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ληπτών Υπηρεσιών Υγείας, η οποία προβαίνει στις περαιτέρω νόμιμες ενέργειες, όταν κρίνεται απαραίτητο
- Παρεμβαίνει κάθε φορά που διαπιστώνει παραβίαση των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, προβαίνει σε συστάσεις και αποστέλλει αναφορά στο αρμόδιο όργανο για την ποινική ή πειθαρχική δίωξη
- Οργανώνει, εποπτεύει και συντονίζει, σε συνεργασία με τους Δικηγορικούς Συλλόγους του τόπου κατοικίας ή διαμονής των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, την εθελοντική δικηγορική αρωγή σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων τους, σύμφωνα με τις αρχές οργάνωσης του τμήματος δικηγορικής αρωγής του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Η Ειδική Επιτροπή λειτούργησε για πρώτη φορά το 2000 υπό την προεδρία του καθ. Α. Λιάκου (2000–2004), στη συνέχεια υπό την προεδρία του Αναπληρωτή καθ. Β. Τομαρά (2005-2009) και (2011-2016). Οι σημαντικότερες εκθέσεις και τα πορίσματά της για αυτά τα χρονικά διαστήματα, βρίσκονται στην ιστοσελίδα του Ψυχαργώς (<https://www.psychargos.gov.gr/Default.aspx?id=26267&nt=18>).

Υπό την παρούσα σύνθεση (2017-2022), οι σημαντικότερες εκθέσεις και τα πορίσματα της Ειδικής Επιτροπής μπορούν να αναζητηθούν στην κεντρική ιστοσελίδα του Υπουργείου Υγείας «Για τον πολίτη» (<https://www.moh.gov.gr/articles/citizen/dikaiwmata-lhptwn-yphresiwn-ygeias/eidikh-epitroph-elegxoy-prostasias-twn-dikaiwmatwn-twn-atomwn-me-psyxikes-diataraxes>).

Αποτίμηση του έργου της κατά την τριετία (2017-2020)

Η Ειδική Επιτροπή καθ' όλη τη διάρκεια της πενταετούς θητείας της έθεσε ως στρατηγική προστασίας των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές την άρση της προσβολής των δικαιωμάτων του προσώπου από το οποίο ή για το οποίο γίνεται το παράπονο, η αναφορά ή η καταγγελία.

Παράλληλα, όμως, με αφορμή τα ζητήματα που έβαζαν κατ' επανάληψη οι αναφορές, η Ειδική Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι εν λόγω παραβιάσεις των δικαιωμάτων οφείλονταν και τροφοδοτούνταν από συστημικού τύπου προβλήματα, που αφορούσαν, κυρίως, στην παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικής προστασίας, ενώ η εξατομικευμένη μόνο επίλυση του προβλήματος, δεν «θεράπευε» το έλλειμμα σεβασμού και προστασίας των δικαιωμάτων μεγάλου αριθμού ψυχικά ασθενών. Ως εκ τούτου, προχώρησε σε διαπιστώσεις και έκανε προτάσεις μέσω εκθέσεων προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας για τη μεταρρύθμιση ή τη βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών ψυχικής υγείας, ύστερα από ενδελεχή διερεύνηση με επισκέψεις/αυτοψίες, συσκέψεις ή και με τη μελέτη των στοιχείων που παρέχονταν από τις μονάδες ψυχικής υγείας ή και άλλες υπηρεσίες. Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε, επίσης, στην

καλή και ποιοτική λειτουργία των μονάδων ψυχικής υγείας και στην ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών στο πλαίσιο της νομιμότητας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ωστόσο η συμβολική και πραγματική σημασία της ενσωμάτωσης των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές από τις δημόσιες, ιδιωτικές μη κερδοσκοπικές και ιδιωτικές υπηρεσίες παραμένει ο μείζον στόχος αλλαγής της οργανωσιακής κουλτούρας των μονάδων ψυχικής υγείας και της νοοτροπίας των επαγγελματιών, οι οποίοι λόγω του φόρτου εργασίας έχουν την τάση να υποβαθμίζουν τα δικαιώματα.

Οι αναφορές και οι επισκέψεις/αυτοψίες, που απασχόλησαν την Ειδική Επιτροπή αυτή την τριετία αφορούσαν σε γενικές γραμμές αυθαίρετους περιορισμούς της προσωπικής ελευθερίας και έλλειψη σεβασμού της αξιοπρέπειας, στις θεματικές περιοχές της διαδικασίας ακούσιας νοσηλείας και ακούσιας εξέτασης, της καθήλωσης και απομόνωσης, των συνθηκών νοσηλείας, της πρόσβασης στον ιατρικό φάκελο, του περιορισμού επικοινωνίας με το περιβάλλον μέσω των κινητών, της λήψης υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, της μη παρακολούθησης των ψυχικά ασθενών λόγω δυσλειτουργιών στη διασύνδεση και συνεργασία των υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε τοπικό επίπεδο στο πλαίσιο της τομεοποίησης κ.α.

Επίσης, αφορούσαν παραβιάσεις κοινωνικών δικαιωμάτων, τα οποία διογκώθηκαν με την οικονομική κρίση και τις περικοπές της παροχικής διοίκησης, όπως οι συντάξεις και τα επιδόματα. Καταγράφηκαν επιπλέον προβλήματα στη διαχείριση της περιουσίας των ψυχικά ασθενών που διαβιώνουν σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, με την οικογένειά τους ή μόνοι τους, ευρισκόμενοι ή μη σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης κ.α.

Ακόμη, ορισμένες σύνθετες αναφορές που χειρίστηκε η Ειδική Επιτροπή περιστρέφονταν γύρω από προβλήματα που έρχονταν σε αντίθεση με τα ακόλουθα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα:

Το δικαίωμα στην ελευθερία και αξιοπρεπή φροντίδα ψυχικής υγείας τόσο κατά την εκούσια όσο και ακούσια νοσηλεία.

Το δικαίωμα στον ελάχιστο περιορισμό και στην αξιοπρεπή θεραπευτική μεταχείριση βάσει τεκμηριωμένης θεραπευτικής αγωγής και πρωτοκόλλων.

Το δικαίωμα στην ισότητα και μη διακριτική μεταχείριση, πχ κατά τη διαχείριση των χρημάτων τους με τις τράπεζες..

Το δικαίωμα στην ενημέρωση και συναίνεση.

Το δικαίωμα στην κοινωνία της πληροφορίας

Το δικαίωμα στην εμπιστευτικότητα & προστασία προσωπικών δεδομένων.

Το δικαίωμα στην ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και επαγγελματική ένταξη.

Το δικαίωμα στη ζωή εντός της κοινότητας.

Το δικαίωμα στην έννομη προστασία (δικαστική και εξωδικαστική).

Τέλος, οι βασικότερες διαπιστώσεις και συμπεράσματα της Ειδικής Επιτροπής και οι ειδικότερες συστάσεις για αυτήν την τριετία παρατίθενται στις εκθέσεις-πορίσματά της, όπως προαναφέρθηκε, στην κεντρική ιστοσελίδα του Υπουργείου Υγείας «Για τον πολίτη» (<https://www.moh.gov.gr/articles/citizen/dikaiwmata-lhptwn-yphresiwn-ygeias/eidikh-epitroph-elegxoy-prostasias-twn-dikaiwmatwn-twn-atomwn-me-psyxikes-diataraxes>).

Όμως, σε γενικές γραμμές οι ακολουθούμενες πρακτικές κατά την ακούσια νοσηλεία σε δημόσιες μονάδες ψυχικής υγείας δεν διασφαλίζουν τα δικαιώματα των ατόμων με ψυχικές διαταραχές που προσομοιάζουν σε μερικά στάδια της διαδικασίας μάλλον με κρατούμενους παρά με ασθενείς και αντίκειται στις ρυθμίσεις τόσο του Ν. 2071/1992 όσο και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και άλλων Διεθνών Συμβάσεων που η χώρα μας έχει επικυρώσει με νόμο. Επιπλέον οι συνθήκες νοσηλείας και η χρήση του μέτρου της καθήλωσης και της απομόνωσης είναι συχνές. Όταν εφαρμόζονται αυτά τα μέτρα, δεν φαίνεται να έχουν προηγηθεί τεχνικές αποκλιμάκωσης της κρίσης και δεν ακολουθούνται οι Οδηγίες της CPT του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Ειδικής Επιτροπής και του Υπουργείου Υγείας.

Επιπλέον, προβλήματα συστημικού τύπου, όπως τα ράντζα στα ψυχιατρικά τμήματα των Γενικών Νοσοκομείων, η έλλειψη προσωπικού στα δημόσια γενικά και ειδικά νοσοκομεία, η μη επάρκεια θέσεων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στο δημόσιο και ιδιωτικό μη κερδοσκοπικό τομέα για άτομα που έχουν ανάγκη θεραπευτικού υποστηρικτικού περιβάλλοντος προσβάλλει το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην υγεία, στο οποίο περιλαμβάνεται το δικαίωμα στην ψυχική υγεία. Ωστόσο, η διασφάλισή του τελευταίου προϋποθέτει στρατηγικό σχεδιασμό και παρεμβάσεις με επιχειρησιακούς στόχους που θα βελτιώσουν τις πάγιες δυσλειτουργίες του Συστήματος Ψυχικής Υγείας και θα έχουν θετικό αντίκτυπο στη θωράκιση των δικαιωμάτων των ψυχικά ασθενών.

Όσον αφορά τις ιδιωτικές ψυχιατρικές κλινικές, διαπιστώσαμε ότι

α) είχε αναπτυχθεί μια διαδικασία με την οποία διακομίζονταν στις ιδιωτικές ψυχιατρικές κλινικές οι ακούσια νοσηλευόμενοι από δημόσια νοσοκομεία, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 101 του Ν. 2071/1992 και 16 του Ν. 2716/1999,. Η ακούσια νοσηλεία σε ιδιωτική κλινική δεν επιτρέπεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (95 επομ. του ν. 2071/1992), ενώ για τη μετατροπή της ακούσιας νοσηλείας σε εκούσια ακολουθείται σε κάθε περίπτωση συγκεκριμένη διαδικασία (94 παρ 5 του ν. 2071/1992). Η διαδικασία αυτή καταργήθηκε με παραγγελία των Εισαγγελικών Αρχών, κατόπιν σχετικής Έκθεσης της Ειδικής Επιτροπής (βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. 175215/2018 Παραγγελία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών η οποία εκδόθηκε με αφορμή την υπ' αριθμ. πρωτ. 7205/6-07-2018 Παραγγελία της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου).

β) ορισμένοι ψυχικά ασθενείς νοσηλεύονταν μακροχρόνια σε ψυχιατρικές κλινικές. Ζούσαν μόνιμα «έγκλειστοι» εντός αυτών, ενώ η υλικοτεχνική υποδομή και η σύνθεση του απασχολούμενου προσωπικού, που νομίμως προβλεπόταν, προσιδίαζε στην εξυπηρέτηση νοσηλευτικών αναγκών, καθώς οι ιδιωτικές κλινικές έχουν σκοπό να παρέχουν δευτεροβάθμια περίθαλψη, δηλαδή νοσηλευτική, σε άτομα που πάσχουν από ψυχικές διαταραχές και για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Ως εκ τούτου, οι ψυχικά ασθενείς, ιδίως οι χρόνιοι, που δεν έχουν υποστηρικτικό περιβάλλον και χρειάζονται ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και κοινωνική ένταξη, δεν προβλέπεται να διαμένουν μακροχρόνια σε ιδιωτικές ψυχιατρικές κλινικές, δηλαδή νοσηλευτικές μονάδες δευτεροβάθμιας περίθαλψης. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια έχουν δικαίωμα να παραμένουν σε κατάλληλες Μονάδες Ψυχικής Υγείας στην κοινότητα, τις μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, που διέπονται από διαφορετικές αρχές και κανόνες οργάνωσης και λειτουργίας ως προς την υποδομή, τη σύνθεση του προσωπικού και τις θεραπευτικές δραστηριότητες. Αυτές οι μονάδες μπορεί να είναι δημόσιες, ιδιωτικές μη κερδοσκοπικές, αλλά και ιδιωτικές κερδοσκοπικές βάσει των άρθρων 11 του Ν. 2716/1999 και 12 του Ν. 4272/2014.

Σχετικά με τη φροντίδα των ατόμων με σοβαρές διαταραχές του αυτιστικού φάσματος σε ψυχιατρικά τμήματα οξέων περιστατικών, η Ειδική Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα προβλήματα που δημιουργούνται έχουν αντίκτυπο στο σεβασμό των δικαιωμάτων τους, λόγω της ακαταλληλότητας της μονάδας και του ελλείμματος στην εκπαίδευση των ψυχιάτρων, νοσηλευτών και άλλων επαγγελματιών σε αυτήν την παθολογία και πρότεινε 1) τη δημιουργία Εξειδικευμένου Τμήματος για σύντομη νοσηλεία, αλλά κυρίως Ειδικές μονάδες με εξειδίκευση στη φροντίδα αυτών των ατόμων, 2) Εκπαίδευση και εμπύχωση του επιστημονικού προσωπικού 3) Προώθηση εναλλακτικών προσεγγίσεων, όπως η αναδοχή, με στόχο την απομάκρυνση από τη θέση ότι ο αυτισμός σημαίνει περιορισμό και ιδρυματοποίηση.

Για τις παραβιάσεις των κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, η Ειδική Επιτροπή συμπεραίνει ότι οι περιορισμοί της κοινωνικής προστασίας λόγω της μακροχρόνιας δημοσιονομικής προσαρμογής έχει προκαλέσει μείζονα προβλήματα σε αυτήν την ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού. Ως εκ τούτου, κρίνεται επιβεβλημένη η θωράκιση των δικαιωμάτων της ως αντίβαρο των συνεπειών του στίγματος, του κοινωνικού αποκλεισμού, του υψηλού κινδύνου να περιπέσουν σε κατάσταση αστεγίας και φτώχειας. Επιπλέον χρήζει ιδιαίτερης

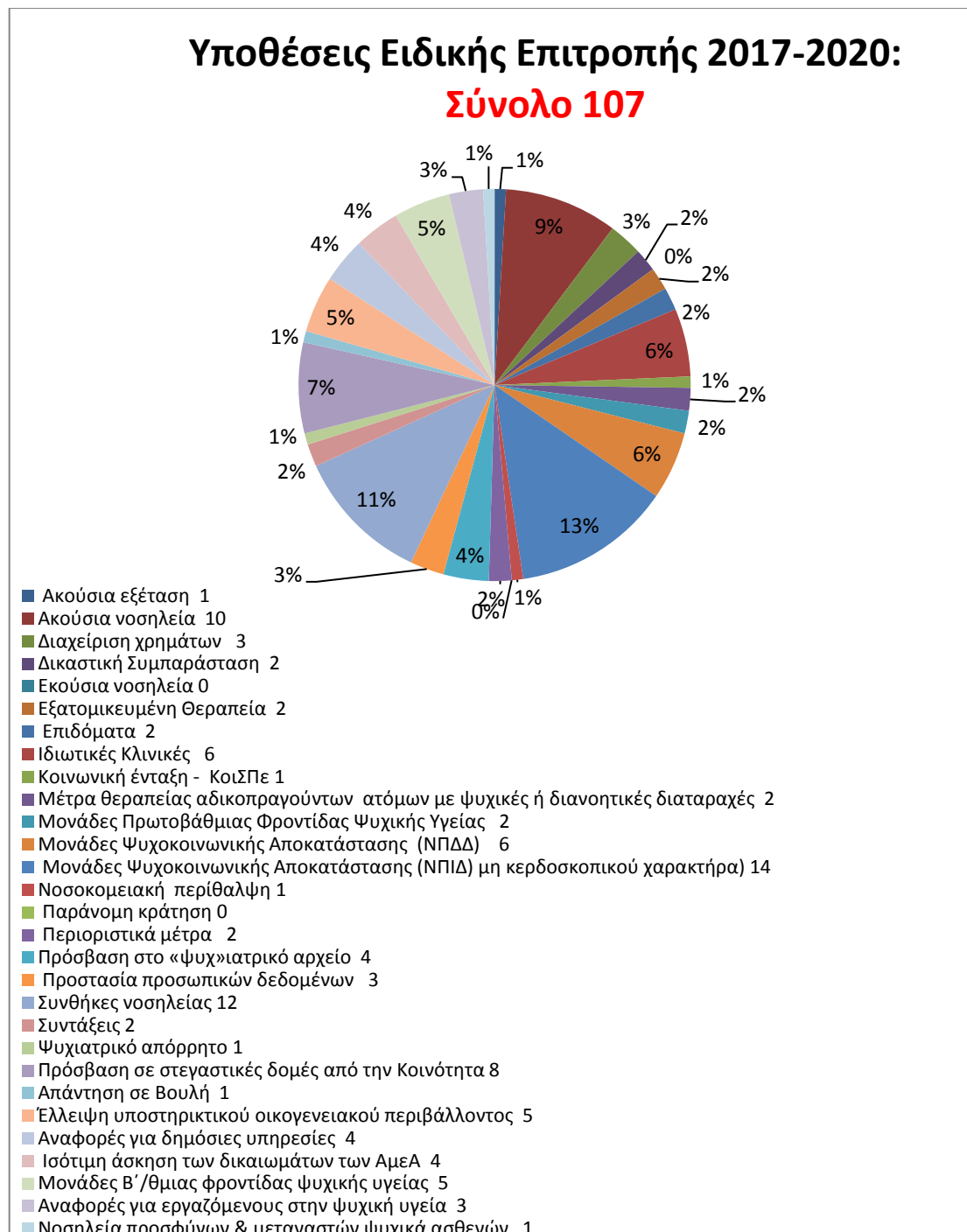
προσοχής η άρση των εμποδίων στην πρόσβαση αγαθών και υπηρεσιών που παράγει διακριτική μεταχείριση, όπως πχ ορισμένες περιπτώσεις πιστοποίησης της αναπηρίας από τα Κ.Ε.Π.Α.

Τέλος, η Ειδική Επιτροπή πραγματοποίησε κατ' εξαίρεση Σύσκεψη μέσω Τηλεδιάσκεψης και εξέδωσε Οδηγίες για την «Προστασία των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές την Περίοδο της Πανδημίας Κορωνοϊού (Covid-19)» τις οποίες απηύθυνε αρμοδίως προς το Υπουργείο Υγείας για να ληφθούν υπόψη στις αποφάσεις «διαχείρισης» της νέας πραγματικότητας, καθώς και στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου. Κατόπιν δε ενεργειών της εξετελέσθη η παραγγελία της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου προς τους Εισαγγελείς Πρωτοδικών ώστε να αποφεύγονται οι παραγγελίες ακούσιας νοσηλείας κατά την κρίσιμη περίοδο της πανδημίας Covid-19.

ΜΑΡΙΑ ΜΗΤΡΟΣΥΛΗ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΚΑΘ. ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΜΑΪΟΣ 2020

I. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΤΡΙΕΤΙΑΣ ²

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 6^{ος} 2017 – 1^{ος} 2020

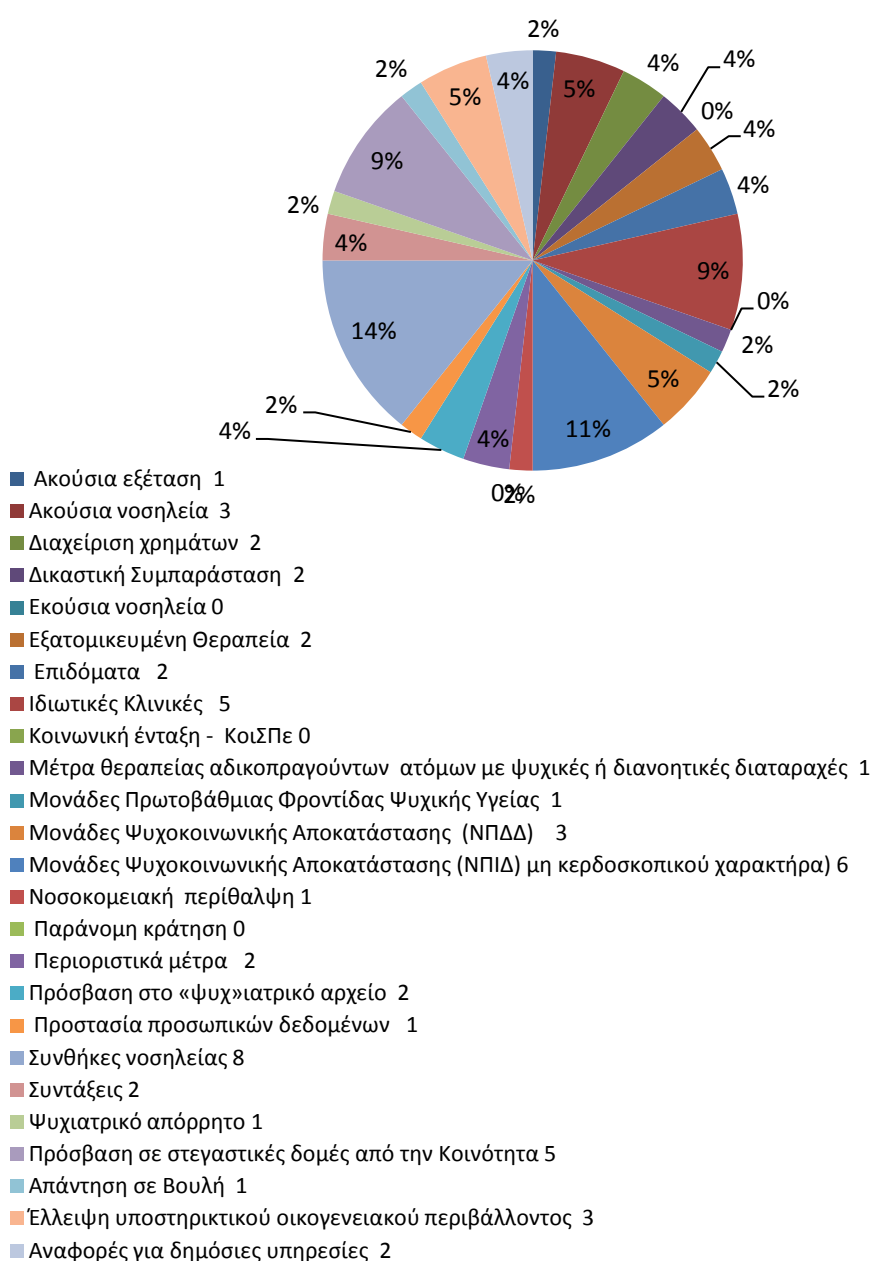

² Τα στατιστικά στοιχεία επεξεργάστηκε η κα ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΦΙΤΣΙΟΥ, ψυχολόγος και μέλος της Ειδικής Επιτροπής και κατέγραψε η υπάλληλος του Υπουργείου Υγείας κα ΧΡΥΣΑ ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΟΥ στην οποία έχει ανατεθεί και η γραμματειακή υποστήριξη της Ειδικής Επιτροπής.

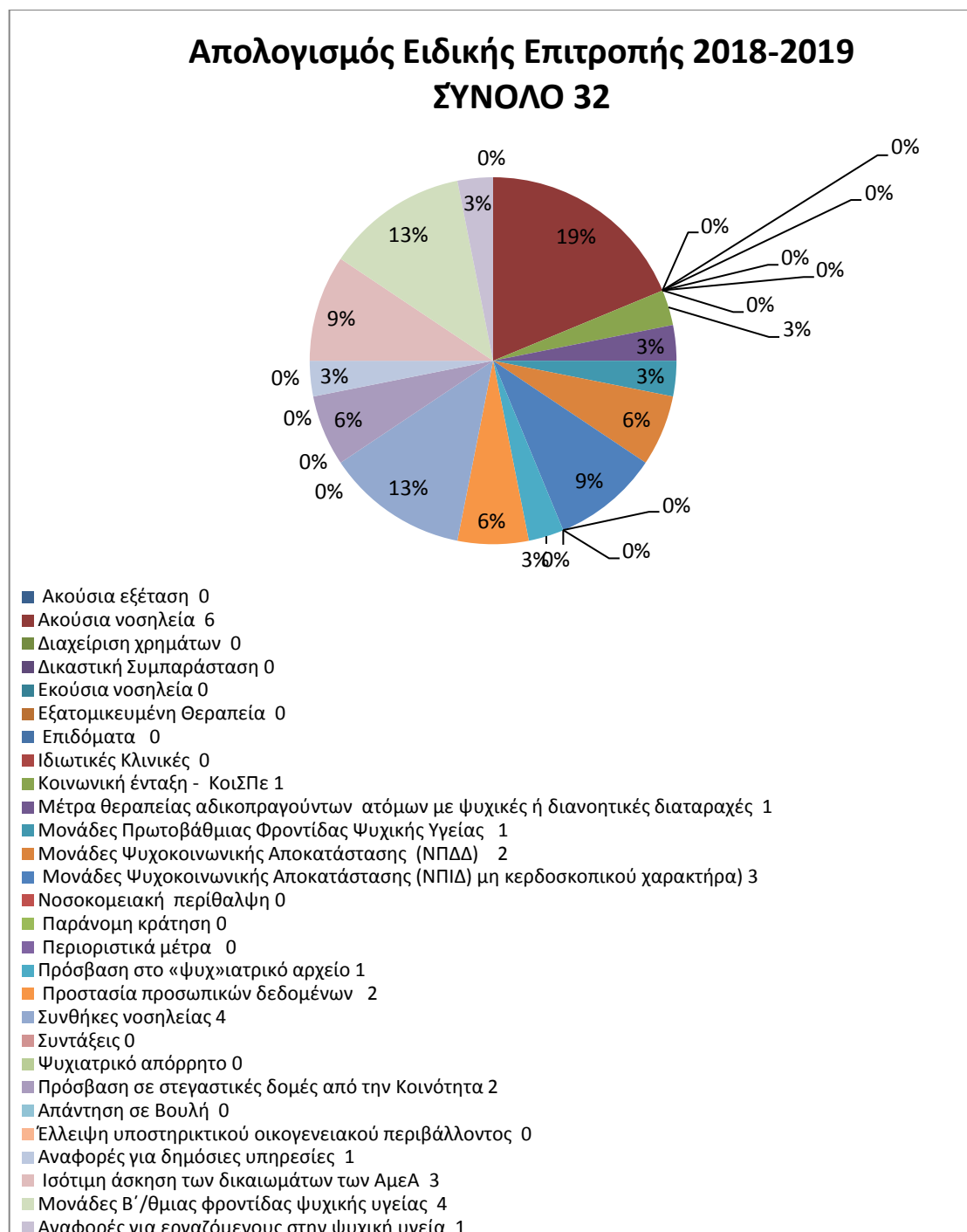
ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2017-2018

Απολογισμός Ειδικής Επιτροπής 2017-2018

Σύνολο: 56

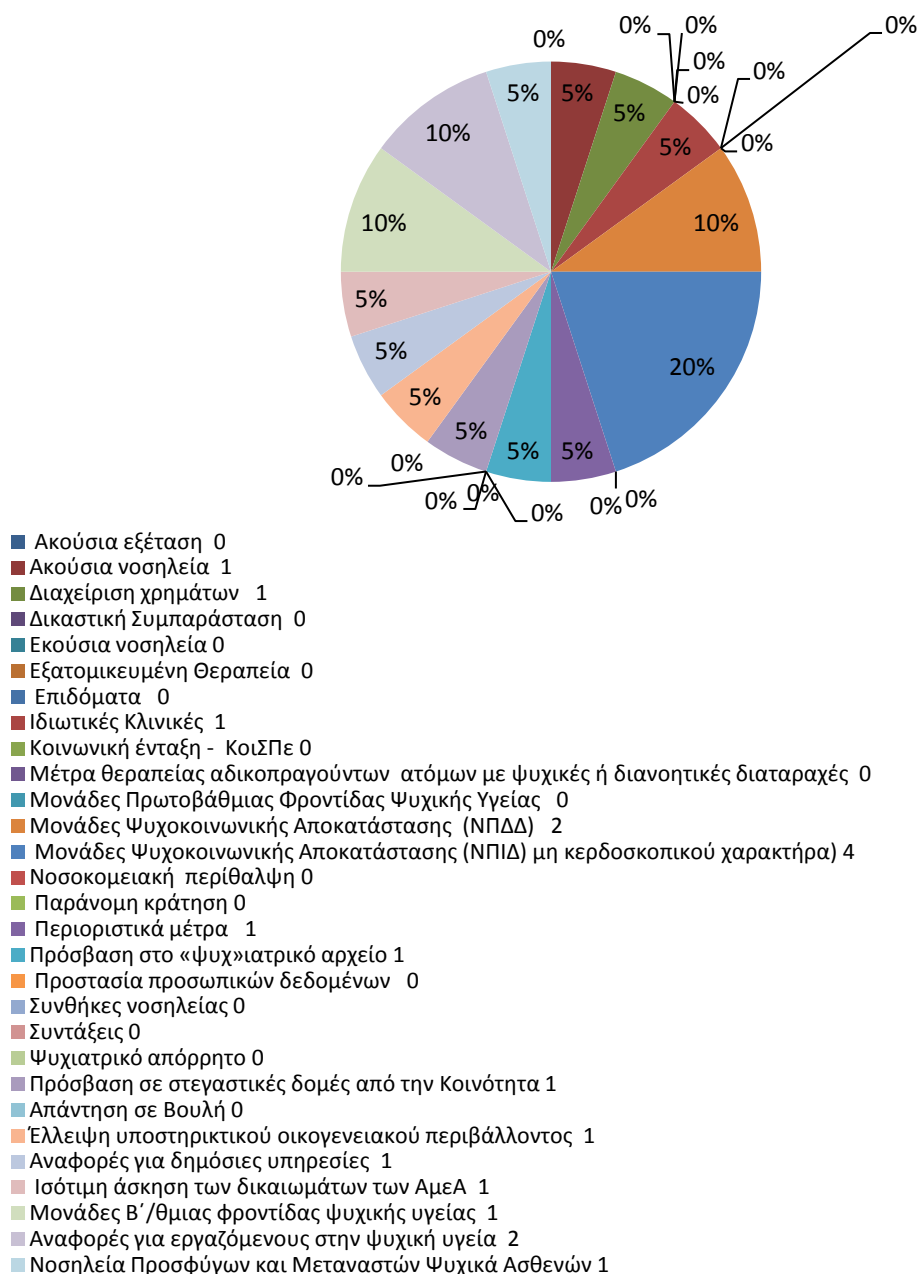

ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2018-2019

ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2019-2020

Απολογισμός Ειδικής Επιτροπής 2019-2020 Σύνολο 19

II. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ, ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ & ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ

- Συνεργασία της Προέδρου της Ειδικής Επιτροπής, σε συνάντηση εργασίας με τα μέλη της αποστολής της Επιτροπής Πρόσληψης των Βασανιστηρίων (CPT), (19/4/2018), στο Υπουργείο Υγείας.
- Συνεργασία της Προέδρου της Ειδικής Επιτροπής με την Εκπρόσωπο της Ελλάδος στην Επιτροπή Βιοηθικής του Συμβουλίου της Ευρώπης, για το Σχέδιο Πρόσθετου Πρωτοκόλλου για την προστασία της αξιοπρέπειας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, σχετικά με την ακούσια νοσηλεία και θεραπεία.
- Συμμετοχή της Προέδρου στην ενημέρωση για την ακούσια νοσηλεία της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Σωφρονιστικού Συστήματος και Λοιπών Δομών Εγκλεισμού Κρατουμένων της Βουλής στις 31/1/2019.
- Συμμετοχή της Προέδρου της Ειδικής Επιτροπής και Εκπρόσωπου της Δ/σης Ψυχικής Υγείας σε συνάντηση εργασίας με τα μέλη της αποστολής των Ηνωμένων Εθνών για τις αυθαίρετες κρατήσεις και για την ακούσια τοποθέτηση σε ψυχιατρικές μονάδες. Η εν λόγω συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 3/12/2019 στο Υπουργείο Υγείας.
- Παρουσία της Προέδρου της Ειδικής Επιτροπής στην επετειακή εκδήλωση για τη συμπλήρωση 20 χρόνων λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας και στο διήμερο διεθνές συνέδριο με θέμα «Κράτος και Κοινωνία - Προκλήσεις για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες», στη Βουλή.
- Κατόπιν ενεργειών της Ειδικής Επιτροπής, εξετελέσθη η παραγγελία της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου προς τους Εισαγγελείς Πρωτοδικών, ώστε να μην πραγματοποιούνται

μεταφορές ασθενών από δημόσια νοσοκομεία σε ιδιωτικές ψυχιατρικές κλινικές στο πλαίσιο της διαδικασίας της ακούσιας νοσηλείας, καθώς ήταν παράτυπη και μη νόμιμη αυτή η πρακτική.

- Συνεργασία με το Σώμα Ελεγκτών Υγείας
- Συνεργασία με την Εθνική Αρχή Διαφάνειας
- Κατόπιν ενεργειών της Ειδικής Επιτροπής εξετελέσθη η παραγγελία της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, προς τους Εισαγγελείς Πρωτοδικών ώστε να αποφεύγονται από αυτούς οι παραγγελίες ακούσιας νοσηλείας κατά την κρίσιμη περίοδο της πανδημίας Covid-19.

2. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ & ΦΟΡΕΙΣ

- Συνεργασία με τη Δ/ση Ψυχικής Υγείας. Η τελευταία έθεσε υπόψη της Ειδικής Επιτροπής την εγκύκλιο με θέμα «Πλαίσιο εφαρμογής και παρακολούθησης της κατ' εξαίρεση χρήσης μέτρων περιορισμού κατά την ψυχιατρική νοσηλεία» για υποβολή παρατηρήσεων, οι οποίες και ενσωματώθηκαν
- Αίτημα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης για συμμετοχή της Ειδικής Επιτροπής στην επιμόρφωση του προσωπικού του Ψυχιατρείου Κρατουμένων Κορυδαλλού.
- Συνεργασία με τη Διοίκηση και μέλη του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού του ΨΝΑ «Δαφνί» κατά τη διενέργεια έκτακτης επίσκεψης/αυτοψίας κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν αναφοράς, με αντικείμενο την άρση της παραβίασης των δικαιωμάτων μακροχρόνια νοσηλευόμενου ψυχικά ασθενή ο οποίος απαλλάχτηκε από την ποινή λόγω ψυχικής διαταραχής.
- Συνεργασία με τη Διοίκηση και μέλη του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού του ΨΝΑ «Δρομοκαΐτειο» κατά τη διενέργεια έκτακτης επίσκεψης/αυτοψίας κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν αναφοράς, αλλά και

δημοσιευμάτων στον τύπο για τις συνθήκες νοσηλείας ατόμου με αυτισμό που νοσηλευόταν για μεγάλο χρονικό διάστημα σε τμήμα οξέων και την εξεύρεση οικοτροφείου για τη μετάβασή του σε κατάλληλη μονάδα.

- Συνεργασία με το Δ/ντη και μέλη του προσωπικού της Ψυχιατρικής Κλινικής του Γ.Ν. «ΘΡΙΑΣΙΟ» κατά τη διενέργεια έκτακτης επίσκεψης/αυτοψίας κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν αναφοράς.
- Συνεργασία με τη Διοίκηση της Ιδιωτικής Ψυχιατρικής Κλινικής Δ. Σαμέλλα «Ασκληπιείο» κατά τη διενέργεια έκτακτης απροειδοποίητης επίσκεψης/αυτοψίας κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν δημοσιευμάτων.
- Συνεργασία με τη Διοίκηση της Ιδιωτικής Ψυχιατρικής Κλινικής Κλινική Άγιος Γεράσιμος-Αντ. Λυράκος κατά τη διενέργεια έκτακτης απροειδοποίητης επίσκεψης/αυτοψίας κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν αναφοράς.
- Επικοινωνία με τη Διοίκηση της Ιδιωτικής Ψυχιατρικής Κλινικής Καλογερόπουλος Α.Ε. – Αγία Φωτεινή (Λάρισα) της Προέδρου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν αναφοράς.
- Συνεργασία με τη Διοίκηση της ιδιωτικής ψυχιατρικής Τζεράνη κατά τη διενέργεια έκτακτης απροειδοποίητης επίσκεψης/αυτοψίας κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν αναφοράς.
- Συνεργασία με την Υπεύθυνη του Ξενώνα ΣΟΨΥ κατά τη διενέργεια έκτακτης απροειδοποίητης επίσκεψης/αυτοψίας κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν αναφοράς.
- Συνεργασία με την Υπεύθυνη του Ξενώνα του Γ.Ν.Α. «Ευαγγελισμός» κατά τη διενέργεια έκτακτης απροειδοποίητης επίσκεψης/αυτοψίας κλιμακίου της Ειδικής Επιτροπής κατόπιν αναφοράς.

- Συνεργασία με την Ομοσπονδία Φορέων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης & Ψυχικής Υγείας «ΑΡΓΩ» με αντικείμενο την Εγκύκλιο για τη μετάβαση ψυχικά ασθενών σε ΜΨΑ.

3. ΗΜΕΡΙΔΕΣ

- Ημερίδα «για τα περιοριστικά μέτρα κατά την νοσηλεία ψυχικά ασθενών σε γενικά νοσοκομεία». Προτάθηκε από την Ειδική Επιτροπή λόγω υποβληθείσας αναφοράς. Οργανώθηκε από το Τμήμα για τα Δικαιώματα των ληπτών του Υπουργείου Υγείας και το Γ.Ν.Ν.Θ. «Η ΣΩΤΗΡΙΑ». Εισήγηση σε στρογγυλό τραπέζι έκανε το μέλος της Ειδικής Επιτροπής κ. Γ. Αλεξάκης, Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγο και το μέλος της Ειδικής Επιτροπής κ. Μ. Δικαιάκος, Ψυχίατρος, Δ/ντής του Κέντρου Ψυχικής Υγείας Βόλου.
- Εισήγηση σε στρογγυλό Τραπέζι με θέμα «Ψυχιατρικός εγκλεισμός» έκανε η Πρόεδρος της Ειδικής Επιτροπής κα Μ. Μητροσύλη στην Ημερίδα, που οργανώθηκε από το Συνήγορο του Πολίτη-τον Εθνικό Μηχανισμό Πρόληψης των Βασανιστηρίων & της Κακομεταχείρισης, συστήματος παρακολούθησης του ΟΗΕ [National Preventive Mechanism Against Torture and ILL Treatment] (OPCAT), στο Δικηγορικό Σύλλογο της Αθήνας (7/12/2018).

4. ΟΔΗΓΙΕΣ

«Προστασία των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές την Περίοδο της Πανδημίας Κορωνοϊού (Covid-19)» (Πραγματοποιήθηκε στις 13/4/2020 μέσω Τηλεδιάσκεψης στην κατ' εξαίρεση Σύσκεψη της Ειδικής Επιτροπής).

IV. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (2017-2022)

Πρόεδρος: ΜΑΡΙΑ ΜΗΤΡΟΣΥΛΗ, Νομικός

Τακτικά μέλη:

ΔΙΚΑΙΑΚΟΣ Μ. , Ψυχίατρος

ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ ΑΛΙΚΗ, Παιδοψυχίατρος

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, Κοινωνικός Λειτουργός

ΠΑΡΗ ΕΙΡΗΝΗ, Νοσηλεύτρια

ΦΙΤΣΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, Ψυχολόγος

ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Νομικός

Δ' ΕΛΙΑ ΡΑΟΛΟ, Εκπρόσωπος ληπτών, σωματείο «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ»

ΝΟΜΙΔΟΥ ΝΙΚΗ-ΕΛΕΝΗ, Εκπρόσωπος οικογενειών, Π.Ο.Σ.Ο.Ψ.Υ.

Αναπληρωματικά μέλη:

ΠΛΟΥΜΠΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Ψυχίατρος

ΓΚΡΙΤΖΕΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Παιδοψυχίατρος

ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ, Νοσηλεύτρια

ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Κοινωνικός Λειτουργός (+)

ΤΣΑΚΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΣ, Ψυχολόγος

ΚΟΣΜΑΤΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ, Νομικός

ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Νομικός

ΚΟΚΚΟΛΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ, Εκπρόσωπος ληπτών, Σωματείο «ΑΥΤΟΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ»

ΜΠΙΚΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, Εκπρόσωπος οικογενειών, Π.Ο.Σ.Ο.Ψ.Υ.

Γραμματεία: ΧΡΥΣΑ ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΟΥ, Υπάλληλος Υπουργείου Υγείας

